

Reservasjonsretten

mandag 03. november 2008

Sist oppdatert mandag 18. mai 2009

EØS-avtalen har som mål å opprette og stadig utviklet et ensartet europeisk økonomisk samarbeidsområde. For å sikre dens dynamikk legges nye regler til etter hvert som nye regler utvikles i EU.

Reservasjonsretten er en mulighet EFTA-landene har til å motsette seg disse nye reglene. Disse må godkjennes av EØS-komiteen ved enstemmighet, og et EFTA-land har her muligheten til å reservere seg mot den nye regelen. Denne muligheten blir ofte omtalt som "vetoretten", men ettersom et EFTA-land ikke har mulighet til å hindre at regelen innføres i EU, blir det uriktig å omtale det som en vetomulighet.

Formelt sett er det heller ikke Norge som reserverer seg mot et forslag fra EU i EØS-komiteen. Et eventuelt vedtak i Norge om å bruke reservasjonsretten vil dermed også få virkning og konsekvenser for våre EFTA-partnere Island og Liechtenstein. Hvis et EFTA-land bruker reservasjonsretten, har EØS-komiteen seks måneder på å komme til enighet. Etter artikkel 102 skal EØS-komiteen "særlig bestrebe seg på å finne en gjensidig godtakbar løsning dersom det oppstår et alvorlig problem på et område som i EFTA-landene hører inn under den lovgivende myndighets kompetanse".

Dersom man ikke kan finne en slik gjensidig godtakbar løsning, skal den likevel etter artikkel 102 nr 4. "undersøke alle andre muligheter for at denne avtale skal kunne virke tilfredsstillende, og treffe enhver beslutning for dette formål, herunder konstatere at lovgivningen anses likeverdig". Hvis det ikke er truffet noen slik beslutning etter seks måneder, vil "den berørte delen av vedlegget" midlertidig tre ut av kraft. Både EU og EFTA-landene må være enig om dette. I mellomtiden skal EØS-komiteen "fortsette sine bestrebelsers på å komme til enighet om en gjensidig godtakbar løsning slik at opphøret kan avbrytes så snart som mulig".

Verken Norge eller noen av de andre EFTA-landene har hittil benyttet seg av reservasjonsretten, selv om dette gjentatte ganger har vært oppe til diskusjon i Norge. Spesielt i forbindelse med tjenstedirektivet har det blitt argumentert for at Norge skal bruke reservasjonsretten.